

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
जैनदर्शनम्

शास्त्री : द्वितीयसत्रार्थः

DSCC - 3

जैनदर्शने-जीवाऽजीवद्रव्यनिरूपणम्

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	जीवद्रव्यस्य अवधारणा, जीवस्य असाधारणभावाः, तद्भेदविवेचनम्, जीवस्य लक्षणं, तद्भेदनिरूपणम्	1	16-20
2	जीवभेदनिरूपणम्, संसारिजीवाः, त्रसस्थावराः, पञ्चस्थावरजीवाः, त्रसजीवभेदाः, द्रव्यभावेन्द्रियाणि, तद्विषयाश्च, समनस्काऽमनस्कजीवाः, जीवानां विग्रहगतिः, जन्मप्रकाराः शरीराणि च	1	16-20
3	अजीवकायनिर्देशः, अजीवद्रव्याणि- धर्माधर्माकाशपुद्गलद्रव्याणि कालद्रव्यञ्च एतेषां स्वरूपसंख्यादिविचारः।	1	16-20
4	द्रव्याणां परस्परमुपकारवर्णनम्, पुद्गलस्योपकारः धर्माधर्मद्रव्ययोरुपकारः, आकाशस्योपकारः, जीवस्योपकारः कालद्रव्यस्य च उपकारः। अणुस्कन्धभेदात् पुद्गलविवेचना, पौद्गलिकबन्धकारणनिर्देशः।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः - तत्त्वार्थसूत्रम्, द्वितीयपञ्चमाध्यायौ (आचार्य उमास्वामि) सर्वार्थसिद्धि के अन्तर्गत, भारतीय ज्ञानपीठ, नई दिल्ली

सहायकसन्दर्भग्रन्थौ -

1. बृहद्रव्यसंग्रहः ब्रह्मदेवसूरिविरचितः संस्कृतटीकोपेतः, पं. टोडरमल स्मारक ट्रस्ट, जयपुर
2. जैनदर्शन, डॉ. महेन्द्र कुमार न्यायाचार्य, श्री गणेशप्रसाद वर्णा जैन ग्रन्थमाला, काशी

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 15.10.24

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जैनदर्शनम्

शास्त्री : द्वितीयसत्रार्थः

DSCC - 4

जैनदर्शने प्रमाणप्ररूपणम्

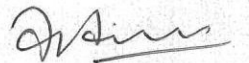
क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	अर्थसंसिद्धि कुतः, प्रमाणलक्षणम्, सम्यग्ज्ञानस्यैव प्रमाणत्वम्, प्रमाणलक्षणे तद्विशेषणपदानां सार्थक्यम्, अपूर्वार्थलक्षणम्, प्रामाण्यविचारः ।	1	16-20
2	प्रमाणस्य भेदप्रभेदाः, प्रत्यक्षप्रमाणस्य लक्षणम्, वैशद्यस्य स्वरूपम्, सांख्यहारिकप्रत्यक्षम्, अर्थालोकयोः ज्ञानकारणत्वविचारः, ज्ञानस्य अर्थजन्यत्वविचारः, पारमार्थिकप्रत्यक्षम् तद्भेदविमर्शश्च ।	1	16-20
3	परोक्षप्रमाणस्य स्वरूपम्, पञ्चभेदाः, स्मृतिप्रमाणस्य लक्षणं निदर्शनञ्च, प्रत्यभिज्ञानस्य स्वरूपम्, तद्भेदोपभेदविमर्शः तर्कप्रमाणम्, व्याप्तेः लक्षणम्, अनुमानस्य स्वरूपम् स्वार्थानुमानम्, परार्थानुमानञ्च, अनुमानस्य पञ्चावयवाः, हेतोरलक्षणम्, तद्भेदोपभेदाश्च साध्यलक्षणम्, उदाहरणस्य स्वरूपभेदादि, उपनयनिगमनयोः अवधारणा, आगमप्रमाणस्य स्वरूपं कारणता च ।	1	16-20
4	प्रमाणस्य विषयः तन्निर्णयश्च सामान्यविशेषात्मकं वस्तु सामान्यविशेषधर्मयोः वर्णनम्, प्रमाणस्य फलं तन्निर्णयविचारश्च	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः - परीक्षामुखसूत्रम् (आ. माणिक्यनन्दिः) अनेकान्त ज्ञान मन्दिर शोध संस्थान, बीना
सहायकसन्दर्भग्रन्थौ -

1. न्यायदीपिका (अभिनव धर्मभूषणयतिः) वीरसेवा मन्दिर, नई दिल्ली
2. जैनन्याय को आचार्य प्रभाचन्द्र का योगदान (डॉ. योगेश कुमार जैन) जैन विश्वभारती संस्थान, लाडनूँ

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 15.10.24

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जैनदर्शनम्

शास्त्री : द्वितीयसत्रार्थः

DSCC - 5

जैनदर्शने भाषाव्यवहारपद्धतिः

क्र.सं.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	भाषायाः अवधारणा तद् व्यवहारस्य अपरिहार्यता, वचनव्यवहाराः आलापो वा, आलापस्य अवधारणा, तदर्थबोधने पद्धतिः, तत् प्रयोजनञ्च, द्रव्यगुणपर्यायस्वभावनिर्णयः तदर्थबोधनपद्धतिश्च आलापस्य विषयनिर्देशः ।	1	16-20
2	आलापानां विवक्षा - प्रमाणतः नयतो वा, प्रमाणनिर्देशः नयनिर्देशः, सम्यग्ज्ञानं प्रमाणम्, तदवयवा नयाः, नयभेदाः - द्रव्यार्थिकपर्यायार्थिकसंज्ञकाः नैगमादिसप्तसंज्ञकाः निश्चयव्यवहारसंज्ञकश्च, एतेषां स्वरूपभेदादिनिदर्शनम् ।	1	16-20
3	आलापानामर्थग्रहणे व्युत्पत्तिदिशा प्रमाणपदानां नयपदानां च निर्णयः, गुणपर्यायव्युत्पत्तिविचारः, तत्र नयप्रमाणयोश्चालापानां व्युत्पत्तिविचारः निक्षेपस्यावधारणा तद्भेदनिदर्शनञ्च ।	1	16-20
4	अध्यात्मभाषया नयानामवधारणा, भेदाभेददिशाव्यवहारनिश्चयनयौ, अशुद्धनिश्चयनयः, शुद्धनिश्चयनयः, सद्भूतव्यवहारनयः असद्भूतव्यवहारनयः, उपचरितानुपचरितव्यवहारनयौ ।	1	16-20

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः - आलापपद्धतिः (आ. देवसेनः) भारतवर्षीय अनेकान्त विद्वत्परिषद्
सहायकसन्दर्भग्रन्थाः -

1. जैनभाषादर्शन (प्रो. सागरमल जैन) भोगीलाल लहरचन्द्र प्राच्यविद्या संस्थान, नई दिल्ली
2. परमभावप्रकाशक नयचक्र (डॉ. हुकमचन्द्र भारिल्ल) पं. टोडरमल स्मारक ट्रस्ट, जयपुर
3. स्याद्वाद- एक अनुशीलन (सम्पा. पं. चैनसुखदास न्यायतीर्थ) जैन विद्या संस्थान, श्री महावीर जी
4. Jaina Philosophy of language (Pro. Sagarmal Jain) भोगीलाल लहरचन्द्र प्राच्यविद्या संस्थान, नई दिल्ली

जैनदर्शनप्राकृतविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. कमलेश कुमार जैन

दिनांक : 15.10.24

हस्ताक्षरम्